

KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Dergisi

KAYSERİ UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Makale Türü	Araştırma	Yıl	2024	ss.	58-69
Gönderi Tarihi	18.09.2023	Cilt	6	DOI	10.51177/kayusosder.1362116
Kabul Tarihi	24.06.2024	Sayı	1		
Online Yayın Tarihi	29.06.2024	Ay	Haziran		

**Yükseköğretim öğrencilerinin bilgi edinme, destek ve danışmanlık ihtiyaçları:
Gümüşhane ve Bayburt üniversiteleri örneği*^Δ**

**Information, support and counseling needs of higher education students: The case of
Gümüşhane and Bayburt universities.**

Özgür ERAKKUŞ¹

Öz

Bu araştırmada Gümüşhane ve Bayburt üniversitelerinde yükseköğretimlerine devam eden öğrencilerin hangi konularda bilgi edinme, destek ve danışmanlık ihtiyaçlarının olduğu, destek aldıkları kişi ve kurumlardan beklentilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Model olarak ise durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 akademik yılında, Gümüşhane ve Bayburt Üniversitelerinde yüksek öğrenim gören ve tipik durum örneklemesi ile belirlenen 84 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizinde tabii tutulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre; üniversite öğrencileri tarafından, sağlık sorunları, kişilerarası ilişkiler, okul ve mesleki gelişim gibi destek ihtiyacı duyulan konular belirtilmiştir. Bilgi edinmeye ve desteğe hiçbir ihtiyacı olmadığını belirten katılımcılar da mevcuttur. Katılımcılar yakın çevrelerinden, kurumlardan ve yazılı-görsel materyallerden bilgi edinip destek almaktadırlar. Ayrıca kurumların destek ihtiyacı duyabilecek kesime (öğrencilere) ulaşmada daha aktif olması gerektiğini de belirtilmiştir. Sonuçlar bağlamında; yükseköğretim öğrencilerinin bilgi edinme ve destek ihtiyaçlarının karşılanması için Eğitim Bilimleri, Sosyal Hizmet ve Sosyal Politika disiplinlerinin birikimleri birlikte değerlendirilmesi gerektiği önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Psikososyal Sorunlar, Destek ve Danışmanlık, Yaşam Boyu Eğitim, Sosyal Politika.

Abstract

This research aims to determine the information, support, and counseling needs of students continuing their higher education at Gümüşhane and Bayburt Universities, as well as their expectations from the individuals and institutions providing support. Qualitative research method was used in the research, and the case study model was employed. The study group of the research consists of 84 university students determined by typical case sampling method, who were enrolled in Gümüşhane and Bayburt Universities during the 2018-2019 academic year. In the research, an interview form developed by the researcher was used as the data collection tool. The obtained data were subjected to content analysis. According to the research results, university students expressed the need for support in areas such as health problems, interpersonal relationships, school, and vocational development. There are also participants who state that they do not need any information or support. Participants acquire information and support from their immediate surroundings, institutions, and written-visual materials. In the context of the results, recommendations have been made for the accumulation of the disciplines of Educational

^Δ Yazarlar bu çalışmanın tüm süreçlerinin araştırma ve yayın etiğine uygun olduğunu, etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine uyduğunu beyan etmiştir. Aksi bir durumda Kayseri Üniversitesi KAYÜSOSDER Dergisi sorumlu değildir.

¹Dr. Öğretmen, Bursa, ORCID: 0000-0002-8522-6003, enginler@yandex.com.tr

Sciences, Social Work, and Social Policy to be jointly evaluated to meet the information and support needs of higher education students.

Keywords: Youth, Psychosocial Problems, Support and Counseling, Lifelong Education, Social Policy.

1. Giriş

Bireyler dünyaya geldikten sonra sürekli değişim ve gelişim içindedirler. Bu yüzden bireyler, bazen öğrenmek için bazen de biyopsikososyal sorunlarıyla başa çıkmak için destek ve danışmanlığa ihtiyaç duyarlar. Bireyin gelişimi; fiziksel, bilişsel ve psikososyal olarak üç ana alan ile ifade edilebilir (Sigelman vd., 2018). Gelişim alanları birbirleriyle etkileşim halindedir ve karmaşık bir süreçtir (Bayhan & Artan, 2012). Gençler doğuştan getirdikleri özelliklerle birlikte, aileden, sosyal çevreden, kitle iletişim araçlarından edindikleriyle de hayata bakış açılarını ve davranış biçimlerini şekillendirmektedir. Gençlerin de kendi (içsel) veya dış çevre kaynaklı durumlarıyla ilgili destek ve danışmanlık ihtiyaçları bulunabilmektedir. Mevcut ve ilerideki yaşantılarını etkileyecek şartlar için bilgi edinme ihtiyaçları da olabilir (Dilber, 2014).

Bireylerin yaşam kalitesinin artmasında pek çok kişi ve kurum etkili ve sorumludur. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre [DSÖ] "Sağlık, yalnızca hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik durumudur" şeklinde ifade edilmektedir (DSÖ, 2022). Bireyin bütüncül bir bakış açısıyla sağlığını nasıl koruyacağını bilmesi ve gerektiğinde ilgili kişi ve kurumlardan destek alması bu bağlamda bir haktır. Sosyal çalışma alanı açısından bakıldığında da temel hakların tanımlanması ve desteklenmesi ile ayırım yapılmaksızın her bir insanın bu haklardan yararlanması sağlanması gerekliliğine vurgu yapar (Zengin & Altındağ, 2016). Bireyin hayata hazırlanması ve yaşam kalitesinin artmasında etkili olan bir başka alan da eğitimidir (Çakmak, 2018). Çeçen'e göre (2020), eğitim ve insan hakları farklı kavramlar olsalar da ortak hedefleri; tüm bireyler için özgürlük, refah ve onurlu bir yaşamın sağlanmasını güvence altına almaktır. Uluslararası kuruluşlarca hazırlanan insan hakları belgeleri, eğitimde ayırmacılığı ve dışlamayı önlemeye çalışırken; kapsayıcı, çoğulcu, katılımcı, eleştirel ve insan kişiliğinin tam gelişmesine uygun ortamların oluşturulmasını desteklemektedir (Akyeşilmen, 2014). Eğitim, yaşam boyu bireyin hayatında yer almalıdır. Yaşam boyu öğrenme sadece yetişkin eğitimi ile sınırlı bir kavram olmayıp erken çocukluk döneminden itibaren her yaş düzeyinde ve çeşitli ortamlarda gerçekleşir (Erdamar, 2011). UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü), ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü), OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü), AB (Avrupa Birliği) ve Dünya Bankası gibi uluslararası kurum ve kuruluşların etkisiyle günümüzde yaşam boyu öğrenmeyle ilgili araştırmalara ilgi artmıştır. Avrupa Birliği kurumları, politikaları oluşturmak amacıyla yaşam boyu öğrenmeye temel çerçeve tanımlarını getirmiştir. Bu tanıma göre yaşam boyu öğrenme ister resmi ister gayri resmi olsun bilgi, beceri ve yetkinliği geliştirmek amacıyla sürekli olarak üstlenilen tüm amaçlı öğrenme faaliyetlerini kapsar (Lassnigg, 2005).

Ülkemizde yükseköğretim kurumlarının kuruluş, amaç ve işleyişlerini belirleyen temel kanunlardan biri olan 4/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4. Maddesinde Yükseköğretimin amacı;

Öğrencilerini; beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş; ilgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip vatandaşlar olarak yetiştirmektir (2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 1981).

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere yükseköğretim kurumlarının görevi sadece bilgi aktarmak değil, öğrencilerin beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı gelişimini de gözetmektir. Sılay'a (2010) göre; yükseköğretim kurumları, öğrencilerinin kendileriyle, birbirleriyle ve yaşadıkları toplumla olan ilişkilerini geliştirmek ve şekillendirmek için güçlü olanaklara sahiptirler. Bu güçlü olanak etkili biçimde kullanılmalıdır (Sılay, 2010). Tanıma göre yükseköğretim sonrası iş hayatında da bireylerin bazı özellikler kazanmış olması beklenmektedir. İşin gerektirdiği bilgi ve beceri yanında ekip çalışmasına yatkın olması, çözüm odaklı olması, değişen şartlara uyum göstermesi ve evrensel kabul görmüş etik değerlere sahip olması bu bağlamda öne çıkan kazanımlardır (Musayev,

2014). Yükseköğretim kurumlarına erişim, kabul ve sosyal eşitlik ile öğrenme ve öğretme süreci açısından nitelik, Avrupa düzeyindeki yükseköğretim politika belgelerinde yer alan yüksek öncelikli kriterler olarak karşımıza çıkmaktadır (Gaebel & Zhang, 2018). Ülkemizdeki yüksek öğretim kurumları tarafından da bu standartların yakalanması ve gerekli kriterlerin sağlanması önem arz etmektedir.

Kurumların yeterli kriterlere sahip olması elbette hizmete ulaşmada tek faktör değildir. Bireyler, kurumlarca sunulan veya sunulması beklenen hizmetlere ulaşmada zorluklar ve sınırlılıklar yaşayabilmektedir. Özaslan ve Özmen'e göre (2019) bunlar; kurumların hizmetleri hakkında farkındalığın az olması, çevrelerindeki kişilerin de yeterli bilgiye sahip olmaması veya bilgi sahibi olsa bile işbirliğine yanaşmaması, bazı etkinlikler için parasal imkân gerektiği, yetiştirilme tarzının yeterince girişimciliğe ve cesarete yatkın olmaması, kurumların hedef kitleye ulaşmadığı, kurumlarda müracaatçılarla yeterince ilgilenilmediği şeklinde sıralanmaktadır. Farklı özelliklere sahip yükseköğretim öğrencilerinin, durumlarına özgü sorunları da olabilmektedir. Örneğin, yapılan araştırmalarda engelli öğrencilerin diğer ortamlarda karşılaştıkları sorunların üniversite eğitim sürecinde de devam ettiği ifade edilmektedir (Tekin, 2019). Okul ortamı dışındaki unsurlar da gençleri etkilemektedir. Bireyin ilk olarak etkilendiği ortam ailedir. Sanayi Devrimi sonrası modernleşme ile toplumsal düzen ve kültürel yapı konusunda pek çok değişim ve dönüşüm meydana gelmiştir. Bu durum, aile yapısını da etkilemiştir. Modernleşme sonucu oluşan değişimler, fırsatlar kadar riskleri de beraberinde getirmiştir denebilir (Gökler & Atamtürk, 2021). Bir ülkedeki veya bir bölgedeki çalışma hayatı ve gelir dağılımı da psikososyal sorunların oluşumunda etkili olabilir. Diğerleri ile karşılaştırıldığında işgücüne katılım aynı oranda olsa bile işgücünün ucuz olması halinde bağımlı nüfusa düşen pay da az olacaktır (Çetinkaya, 2017). Ailenin ve toplumun gelir düzeyi gençleri doğrudan etkilemektedir. Gençlerde, mezuniyet sonrası insan onuruna yakışır düzgün iş (decentwork) bulabilme kaygısı da geleceğe dönük endişelerin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Musayev ve Akcan'a göre (2002) yükseköğretim öğrencileri eğitim hayatları süresince mesleki ve ekonomik kaygılar gibi pek çok kaygı ile başa çıkmak durumunda kalmaktadırlar. Bu durum gençlerin yaşam kalitesini düşürmektedir. Yükseköğretim döneminde öğrencilerin çalışma hayatını tanıması ve girişimcilik fikirleri de geliştirmesi de beklenebilir. Ancak, öğrencilerin mensup oldukları alt kültürler girişimcilik becerilerini engellemektedir (Musayev & Akcan, 2022). Genel olarak, öğrencilerin yükseköğretim sürecinde çalışma hayatına katılımında yeteri kadar istekli olmadıkları ve öğrencilikle ilgili birtakım faaliyetlerle yetindikleri söylenebilir (Akbaş & Arpat, 2020). Çalışma hayatı ile ilişkili "Endüstri 4.0", "Toplum 5.0" gibi kavramlar da hem öğrencilere gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması hem de öğretim programlarının güncellenmesi açısından yükseköğretimin gündeminde yerini almıştır (Serpil, 2022). Fakat bu güncellemelerin ne kadar hedeflerine ulaştığı ya da gerçekçi olduğu farklı disiplinler tarafından araştırılması gereken bir gerçektir.

Durmuş ve Okanlı'ya (2018) göre; yükseköğretim öğrencilerinin psiko-sosyal değişkenlerin iyi bilinmesi, sorunların irdelenmesiyle probleme dair bulguların tespit edilmesi ve bu bilgiler ışığında bireylerin uyumunu ve yaşam kalitesini artıracak yaklaşımlara ihtiyaç bulunmaktadır (Durmuş & Okanlı, 2018, s. 186). Yükseköğretim kurumlarında öğrencilere akademik danışmanlar atanmaktadır. Kurumlarca hazırlanan yönetmeliklerde danışmanların akademik kapsamda bazı sorumlulukları olduğu görülmektedir. Köser ve Mercanlıoğlu'na göre (2010); akademik personel olan danışmanların yürüttüğü hizmetlerin işleyişinde de sıkıntılar olduğu görülmektedir.

İlgili araştırmalara bakıldığında; son yıllarda üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversitelerden; mesleğe hazırlama ve üniversitenin personel ile teknik yeterliği konusunda memnuniyet düzeylerinin azaldığı (Arıcı vd., 2019), öğrencilerin üniversite içi yaşam, sosyal ve spor faaliyetleri açısından da memnun olmadıkları görülmektedir (Mahiroğulları, 2017). Köksal ve Topkaya (2021)'e göre, üniversite öğrencilerinin akademik, psikolojik, sosyal, kültürel, ekonomik, sağlık, yaşam, iletişim, meslek edinme ve boş zamanı değerlendirme ile ilgili birçok sorunları mevcuttur. Dursun vd. göre (2020) öğrenciler arasında siber zorbalığın %47 gibi bir oranda yaygın olduğu; stres, anksiyete, depresyon ve buna bağlı uyku problemi oranının yüksek olduğu (Köksal ve Topkaya, 2021); umutsuzluk oranının ise her geçen gün arttığı (Cihan vd., 2023) açıkça görülmektedir. Türkiye'de üniversite öğrencilerinde intihar davranışı ile ilgili çalışmalara bakıldığında Alpay (2015) üniversite öğrencilerinde intihar davranışını incelediği çalışmasında katılımcıların %27,7' sinde intihar düşüncesi olduğunu,

Erakkuş, Ö. (2024). Yükseköğretim öğrencilerinin bilgi edinme, destek ve danışmanlık ihtiyaçları: Gümüşhane ve Bayburt üniversiteleri örneği

%8,2'sinin ise geçmişte intihar girişimi bulunduğunu tespit etmiştir. Benzer bir araştırmada öğrencilerin %35'inde intihar düşüncesi, %12,5'unda intihara yönelik plan ve %4,2' sinde geçmiş intihar girişimi olduğu belirtilmiştir (Atıkan, 2019). Bu veriler, üniversite öğrencilerinin intihar davranışında riskli bir grupta oldukları düşüncesini destekler niteliktedir.

Toplumsal değişimler, tüm kesimleri etkilediği gibi yüksek öğretim çağındaki gençleri de etkilemektedir. Gençler, yaşadıkları sorunlar karşısında ciddi bir desteğe ihtiyaç duymaktadır (Sarıtuç, 2018). Bu ihtiyaçların çeşitli nedenleri olabilir. Gençleri sadece eleştirmek çözüm değildir. Karşılaşılan problemler etkileşimde oldukları kurumların, sorunların çözümünde işbirliği yapması gerektiğini göstermektedir. Bu araştırma belirtilen üniversiteler kapsamında; yükseköğretim öğrencilerinin bilgi edinme, destek alma ve danışmanlık ihtiyaçlarını belirlemek, bu bağlamda da öğrenci odaklı hizmetlerin iyileştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Araştırma üniversitelerin öğrencilere daha etkili hizmetler sunmalarını ve akademik başarı ile birlikte beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olabilmeleri yönündeki stratejilerin belirlenmesinde katkı sağlayabilir. Ayrıca araştırma öğrencilerin üniversite kaynaklarını ve diğer kurum ve kuruluşların bu yöndeki kaynaklarını daha etkin kullanmaya yönelik çeşitli çıkarımda bulunma adına önemlidir. Araştırma sonuçları aynı zamanda yükseköğretim politikalarının ve programlarının geliştirilmesinde temel bir bilgi kaynağı olarak hizmet edebilir, böylece daha uygun ve etkili politikaların belirlenmesine katkıda bulunabilir.

2. Amaç

Bu araştırmanın amacı yükseköğretimde okuyan öğrencilerin bilgi edinme, destek, danışmanlık ihtiyaçları ve beklentilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin destek, danışmanlık ve bilgi edinme ihtiyacı duyduğu konular nelerdir?
2. Üniversite öğrencilerinin destek veya danışmanlık aldığı kişi ve birimler hangileridir?
3. Üniversite öğrencilerine yönelik destek ve danışmanlığın, nasıl olması gerektiği ile ilgili beklentileri nelerdir?

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup model olarak ise durum çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Yin (2013)'e göre durum çalışması, bir olgunun gerçekliği içinde incelenmesi, araştırılması ve tanımlanmasıdır. Durum çalışması, araştırılmak istenen konuyu farklı durumların da etkileyebileceği gerçeğinden yola çıkarak tüm bunların bütüncül bir anlayışta incelenmesidir (Patton, 2014).

3.2. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 akademik yılında, Gümüşhane ve Bayburt Üniversitelerinde yüksek öğrenim gören ve tipik durum örnekleme ile belirlenen 84 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Tipik örnekleme büyük popülasyonlar üzerinde yapılan çalışmalarda kullanılır ve katılımcı adayları genellikle herkes gibi davranma olasılıklarına göre seçilirler (Creswell, 2017). Bu araştırmada da farklı fakülte ve bölümlerden, kadın ve erkek dağılımı gözetilerek gönüllü olarak araştırmaya katılan üniversite öğrencileri çalışma grubunu oluşturmaktadır. Veri doyumuna ulaşıldığında veri toplamaya son verilmiştir.

3.3. Veri toplama araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Form öncelikle taslak olarak hazırlanmış ve nitel araştırma alanında deneyimli bir akademisyen ile gençlik araştırmalarında deneyimli bir akademisyene uzman görüşü için gönderilmiştir. Uzman görüşlerinde formda amaca hizmet etmeyen ve çakışan soru formları düzeltilmiş ya da taslak formdan çıkarılmıştır. Pilot uygulamada üç üniversite öğrencisine soruların anlaşılabilirliği sorulmuş, son hali verilen formda üç soru bulunmaktadır:

1. Destek, danışmanlık ve bilgi ihtiyacı duyduğunuz konular nelerdir?
2. Destek aldığınız kişi ve birimler nelerdir?
3. Sizce destek ve danışmanlık hizmeti nasıl verilmelidir?

Görüşmeler, 2018 yılında kesitsel olarak yapılmıştır. Görüşme formuna verilen cevaplar yazılarak anlık kayda alınmıştır. Görüşmeler 7 ile 15 dakika arasında sürmüştür. Görüşmeyi kabul eden gönüllü öğrencilere, verdikleri cevapların bilimsel bir araştırma için kullanılacağı söylenmiştir.

3.4. Verilerin analizi

Elde edilen veriler, betimsel analiz ile yorumlanmıştır. Betimsel analiz, derinlemesine analiz gerektirmeyen durumlarda tercih edilir (Yıldırım & Şimşek, 2008, s.89). Bu çalışmada görüşme formu kullanılarak yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte her soru, formda yazıldığı gibi aynı sırada sorulabilir (Bal, 2021).

Üniversite öğrencilerinin, destek ve bilgi ihtiyacı duyduğu konular bölümünde katılımcıların verdikleri cevapların ortak özelliklerine göre kod ve temalar belirlenerek tabloya eklenmiştir. Üniversite öğrencilerinin, destek aldığı kişi ve birimler ve desteğin nasıl olması gerektiği ile ilgili görüşlerinde ise sadece cevap kategorileri verilmiştir. Bir katılımcının ilgili soruda birden fazla ifadesi var ise tabloda ayrıca yer almıştır.

4. Bulgular

Araştırmada kullanılan sorulara ilişkin görüşmelerden elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcı Olan Üniversite Öğrencilerinin, Destek ve Bilgi İhtiyacı Duyduğu Konular

Destek ve Bilgi İhtiyacı Duyulan Konular				
Temalar	Kodlar		Frekans	%
Sağlık ve duygularını yönetme	1	Hayata olumsuz bakma, yoğun kaygılar, takıntılar, stres	10	11,90
	2	Zorluklar karşısında yılma, yapması gerekenlerde isteksizlik	6	7,14
	3	İçe kapanıklık	4	4,76
	4	Yetersizlik hissi	2	2,38
	5	Duygularını kontrol edememe	2	2,38
	6	Öfke kontrolü	2	2,38
	7	Halsizlik, bitkinlik	1	1,19
	8	Sağlık sorunları	1	1,19
	9	DEHB	1	1,19
	10	Kötü alışkanlıklar	1	1,19
Kişisel Gelişim, Hayata Hazırlık	12	Kişisel gelişim ve yeteneklerini tanıma, keşfetme	6	7,14
	13	Ders çalışma ve okul sorunları	4	4,76
	14	Gelecek kaygısı	3	3,57
	14	İş bulma ve iş hayatı	3	3,57
	15	Kariyer sınavları	3	3,57
	16	Toplumda kendini ifade etme	3	3,57
	17	Mesleki gelişim	3	3,57
	18	Evlilik	1	1,19
	19	Para yönetimi	1	1,19
Etkileşim	20	Kişilerarası ve toplumla ilişkiler	7	8,33
	21	Aile ilişkileri	4	4,76
	22	Karşı cinsle ilişkiler	2	2,38
Diğer	23	Hiçbir konuda desteğe ihtiyaç duymuyorum	18	21,42

Tablo 2

Katılımcı olan üniversite öğrencilerinin, destek aldığı kişi ve birimler

Destek Alınan Kişi ve Birimler		Frekans	%
1	Destek alınacak yer yok	35	41,66
2	Yakınlarım, aile	12	14,28
3	Desteğe gerek yok	9	10,71
4	Arkadaşlar	5	5,95
5	Sorunlarımı kendim çözüyorum	5	5,95
6	Psikolog	4	4,76
7	Okul PDR birimi	3	3,57
8	Okul psikoloğu	3	3,57
9	PDR bölümü öğrencileri	2	2,38
10	Tıp doktorları	2	2,38
11	Kitap ve videolar	2	2,38
12	Destek alınacak birim varsa da ulaşma yollarını bilmiyorum	2	2,38

Tablo 2'ye bakıldığında; öğrencilerin destek aldığı kaynaklar arasında en yaygın olanlar yakın çevreleri ve aileleri (%14,28) ile arkadaşları (%5,95) olarak belirlenmiştir. Ayrıca, bir psikolog (%4,76), okulun Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) birimi (%3,57), okul psikoloğu (%3,57) gibi profesyonel destek kaynakları da bulunmaktadır. Destek arayışında olan öğrencilerin bir kısmı ayrıca tıp doktorlarına (%2,38), PDR bölümü öğrencilerine (%2,38), kitap ve videolara (%2,38) başvurdukları görülmektedir. Ayrıca destek almak için uygun bir birim veya kişiye erişme konusunda zorluk yaşayan öğrencilerin oranı oldukça yüksektir (%41,66). Bazı öğrenciler ise destek almaya ihtiyaç duymadıklarını belirtmiştir (%10,71).

Tablo 3

Katılımcı olan üniversite öğrencilerinin, desteğin nasıl olması gerektiği ile ilgili görüşleri

Destek Nasıl Olmalı?	Frekans	%
1 Diğer meslek dalları ve birimlerle ekip çalışması yürütülmeli	6	7,14
2 Bireyin ailesini ve çevresini de sürece dâhil etmeli	5	5,95
3 Danışma merkezlerine / kurumlara daha kolay ulaşılmalı	3	3,57
4 Müracaatçının yaşam şartları dikkate alınmalı	3	3,57
5 Geneli ilgilendiren konularda talep beklenmeden bilgilendirme yapılmalı	2	2,38
6 Güven vermeli	3	3,57
7 Gerçekçi çözümler önermeli	3	3,57
8 Empati duymalı	3	3,57
9 Anlayışlı ve duyarlı olunmalı	2	2,38
10 Danışman dinlemesini bilmeli	2	2,38
11 Gençlere yönelik destek hizmetleri yetersiz	2	2,38
12 Destek verme sistematik olmalı	1	1,19
13 Toplumla ve kurumlara iç içe olmalı	1	1,19

Tablo 3, üniversite öğrencilerinin destek hizmetlerinden beklentilerini ve nasıl olması gerektiği hakkındaki görüşlerini içermektedir.

Öğrencilerin destek hizmetlerinden en çok beklentileri arasında, farklı meslek dalları ve birimlerle işbirliği yapılması (%7,14) ve bireyin ailesinin ve çevresinin sürece dâhil edilmesi (%5,95) bulunmaktadır. Ayrıca, danışma merkezlerine ve kurumlara daha kolay ulaşılabilirlik talebi (%3,57), müracaatçının yaşam şartlarının dikkate alınması (%3,57) gibi konular da öne çıkmaktadır.

Destek hizmetlerinin güven verici olması (%3,57), gerçekçi çözümler sunması (%3,57), empati göstermesi (%3,57), anlayışlı ve duyarlı olması (%2,38) gibi özellikler de öğrencilerin talepleri arasındadır. Ayrıca, danışmanların etkin dinleme becerisine sahip olması (%2,38), gençlere yönelik destek hizmetlerinin yetersizliğine dikkat çekilmesi (%2,38) gibi konular da belirtilmiştir.

5. Tartışma

Birey ailesi, akranları, arkadaşları, yaşadığı mahalle, okul, işyeri, yazılı-görsel medya, toplumdaki diğer unsurlar, resmi ve özel kurumlar ile bir şekilde etkileşim halindedir. Bireyin benliğini oluşturma çabası çocukluk ve gençlikte yoğun olarak gerçekleşir. Bireyler yaşam boyu hayatı anlamlandırma, sorunlarıyla başa çıkma, yeni bilgi ve beceriler edinme çabası içindedirler. Genellikle gençlik dönemi içinde olan üniversite öğrencilerinin çeşitli konularda bilgi edinme, destek ve danışmanlık ihtiyaçları bulunmaktadır (Köksal & Topkaya, 2021).

Bayburt ve Gümüşhane Üniversitelerinde yapılan araştırmada elde edilen bulgulara göre; gençler bedensel ve ruhsal sorunlarından bahsetmiştir. Katılımcılar aile bireyleri, arkadaş çevresi ve diğer bireylerle iletişim sorunu yaşadığını belirtmektedir. Kişisel ve mesleki gelişim sorunları da ifade edilmiştir. Okul ve dersler hakkında destek ve bilgi talebi belirtilmiştir. 84 katılımcıdan 18'inin (%21,42) hiçbir konuda desteğe ihtiyaç duymadığını söylemesi de ilginç bulunabilir. Benzer şekilde Özkan ve Yılmaz (2010) tarafından yapılan çalışmada da 421 öğrenciden %19'u üniversite yaşamına uyum göstermede, %16,6'sı okul arkadaşlarıyla %15,7'si karşı cinsle arkadaşlıkta sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. İkiz ve Otlu (2015) tarafından yürütülen 40 öğrencinin katıldığı araştırmada öğrenciler yalnızlık, iletişimde grup içi uyumsuzluklar ile uyku ve yeme bozukluklarını ifade etmiştir. Girgin vd. (2018) tarafından yapılan araştırmada 43 kişiden oluşan çalışma grubunda toplumsal statü, başarıma, yeterlilik, ait olma ve ilgi görme ihtiyaçları öne çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrenciler çoğunlukla aile bireyleri ve arkadaş çevrelerinden destek almaktadır. Bazı katılımcılar bazı meslek elemanlarından da destek aldıklarını belirtmiştir. Yazılı ve görsel materyaller de başvurulan kaynaklardır. Destek alınacak yer olmadığını belirtenlerin sayısı oldukça fazladır. İlginç bir bulgu olarak; "Hiçbir konuda ihtiyacım olmadığı için hiçbir kişi-kuruluştan destek ve danışmanlığa başvuruyorum" diyenler de mevcuttur. Beden ve ruh sağlığı birbirinin ayrılmaz parçasıdır (DSÖ, 2022). İç ve dış unsurlar bu sorunların oluşumunda etkili olabilir. Sorunların çözümünde bireyin ve etkileşimde olduğu diğer bireylerin çabası gerekir (Dilber, 2014). Gerekliğinde destek verecek birimlere de ihtiyaç bulunmaktadır. Araştırma bulgularına göre; gençler, okulla ilgili konularda ve kendini tanıma konularında desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Eğitim literatüründe öğrenmeyi öğrenme en çok kullanılan kavramlardan biridir. Öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme, kendini tanıma, kişisel ve mesleki gelişim, hayata hazırlanma ihtiyaçlarında öğretim elemanlarına da önemli rol düşmektedir. Eğitim ön lisans / lisans eğitimi sonrası iş hayatına başlama ile bitmemekte ve yaşam boyu devam etmektedir. Bazen aile, toplum ve okul, bireyi belli bir kalıba zorlayabilmektedir (Çakmak 2018). Hayata hazırlanmak yerine liseye ve üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanmak okullarda daha öncelikli olabilmektedir (Erakkuş, 2023). Bireyin sosyal gelişimi ve iletişim becerileri kazanması da ihmal edilen başka bir alandır. Bu durum gençlerin diğer bireylerle çatışma yaşamasına da sebep olmaktadır (Polat ve Özdemir, 2017). Yükseköğretim, meslek hayatına atılma öncesi bir adım olduğu için mesleki konularda da bilgilendirme ihtiyacı hissedilmesi doğaldır. Emek piyasasındaki belirsizlikler, iş arama süreci, nasıl bir yaşam kuracağı vb. konular, öğrencilerin kaygı yaşamasına sebep olabilmektedir (Erakkuş, 2023). Bazı katılımcıların desteğe ihtiyacım yok, kendi sorunumu kendim çözerim şeklindeki cevapları; toplumda ve toplumun bir parçası olan okullarda işbirliğinden çok, rekabetin ön planda olmasından kaynaklı olabilir.

Eğitim, sağlık, mesleki vb. konularda üniversite öğrencilerinin ulaşabileceği pek çok kurumun varlığı söz konusudur. Ancak bu kurumların ne kadar verimli olduğu ve tanınma-ulaşılabilirlik durumları da araştırma sonuçları bağlamında ele alınmalıdır. Üniversitelerde Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı birimleri ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri veren birimleri mevcuttur. Mesleki danışmanlık konusunda kariyer merkezi/ofisi gibi birimler de bu amaca hizmet etmektedir. Bu birimlerin kaç kişiye ulaştığı ve verimi gibi konularda araştırmaların yoğunluğuna bakıldığında özellikle merkez yerleşke dışındaki fakülte ve yüksekokullarda sunulan hizmetlerin yetersiz olduğu yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (Cihan vd., 2023; Durmuş & Okanlı, 2018; Mahiroğulları, 2017; Köksal & Topkaya, 2021). Yerleşkelerde aile hekimleri ve uzman personel bulunmaktadır. Özellikle ruhsal kaynaklı sorunlar uzun süre takip ve ilgilenme gerektiği söylenebilir (Aydın & Egemberdiyeva, 2018). İş-Kur, Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, Gençlik ve Spor

Müdürlüğü, Emniyet ve Jandarma teşkilatları, Belediye vb. kurumlar da öğrencilerin iletişim halinde olduğu kurum ve kuruluşlardan sayılabilir. Sosyal Hizmet/ Sosyal Çalışma meslek elemanlarından katılımcılarca bahsedilmemesi de önleyici ve gelişimsel rehberlik yerine, sorun temelli müdahale yaklaşımlarının daha yaygın olduğu sonucunu öne çıkarmaktadır.

6. Sonuç ve öneriler

“Üniversite öğrencilerinin destek, danışmanlık ve bilgi ihtiyacı duyduğu konular nelerdir?” sorusu kapsamında, yükseköğretim öğrencilerinin çabuk yıldıkları, isteksiz, umutsuz oldukları, çeşitli kaygılarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Öğrenciler, kişisel ve mesleki gelişim konularında bilgi edinmeye, destek ve danışmanlık almaya ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra desteğe ihtiyacı olmadığını ifade eden katılımcılar da mevcuttur.

Üniversite öğrencileri, destek ve danışmanlık aldıkları kişi ve birimleri; yakın çevrelerindeki bireyler, birim personelleri, kitap-video gibi araçlar olarak belirtmişlerdir. Destek ve danışmanlık ihtiyacını herhangi bir şeye ihtiyaç duymadan sorunlarını kendisinin çözdüğünü ifade edenler de mevcuttur. Aynı zamanda destek ve danışmanlık alacak bir birim olmadığını da belirtmişlerdir. Destek ve danışmanlık hizmetlerinde müracaatçının içinde bulunduğu şartların dikkate alınması gerektiği, müracaatçıya daha sistematik yaklaşılması ve çözüm odaklı olunması gerektiği ifade edilmiştir.

Bu bağlamda şu öneriler sunulabilir.

- Her düzeyde eğitim veren kurumlar sadece bilgi ve sınavlara hazırlama temelli değil bireye ve dolayısıyla topluma odaklanacak şekilde tasarlanmalıdır.
- Sunulan hizmetlerde değişen şartlara uyum sağlanmalıdır. Farklı sosyal çevrelerden gelen bireylerin farklı ihtiyaçları bulunabilmektedir. Bu sebeple hedef kitleyi tanımak, müdahale etmek ve politika üretmek için önemlidir.
- Hem uygulayıcılar hem de teorisyenler açısından bütüncül anlayış geliştirilmelidir.
- Yükseköğretim öğrencilerinin bilgi edinme ve destek ihtiyaçlarının karşılanması için Eğitim Bilimleri, Sosyal Hizmet ve Sosyal Politika disiplinlerinin birikimleri birlikte değerlendirilmelidir.
- Araştırmacılar tarafından odak grup görüşmesi yapılarak veya ölçek kullanılarak özellikle metropol illeri kapsayan farklı bölgelerde yükseköğretim öğrencilerinin bilgi edinme, destek ve danışmanlık ihtiyaçlarına yönelik kesitsel ve boylamsal çalışmalar yapılabilir.

7. Araştırmanın etik yönü

Yapılan çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Araştırmanın verileri 2020 yılı öncesi toplanmış olduğundan bu araştırmanın etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğunu beyan ederim.

8. Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada, sonuçları veya yorumları etkileyebilecek herhangi bir maddi veya diğer asli çıkar çatışması olmadığını beyan ederim.

9. Katkı oranı

Çalışmanın tüm aşamaları yazar tarafından tasarlanmış ve hazırlanmıştır.

Erakkuş, Ö. (2024). *Yükseköğretim öğrencilerinin bilgi edinme, destek ve danışmanlık ihtiyaçları: Gümüşhane ve Bayburt üniversiteleri örneği*

KAYNAKÇA

- Akbaş, T. T., & Arpat, B. (2020). Ön lisans öğrencilerinde girişimcilik eğiliminin demografik değişkenler ile ilişkisi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 15(57), 1-14.
- Akyeşilmen, N. (2014). Uluslararası insan hakları düzenlemeleri ve eğitim: Eğitime hak temelli bir bakış. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(201), 5-16.
- Alpay, Ü. (2015). *Benlik kurgularının intihar ve sorun çözme becerileriyle ilişkisi*. (Tez No. 390205) [Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.
- Arıcı, F., Ekin, Ö., & Efendioğlu, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin üniversite eğitimi ve yaşamına ilişkin problemleri: Bir durum çalışması. *Journal of Advanced Education Studies*, 1(2), 79-95.
- Atılkan, Y. N. (2019). *Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı ruhsal travmaları ile saldırganlık eğilimi ve intihar olasılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 584988) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.
- Aydın, M., & Egemberdiyeva, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 37-53.
- Bal, H. (2021). *Nitel araştırma yöntem ve teknikleri*. Sentez Yayıncılık.
- Bayhan, P. S., & Artan, İ. (2012). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Morpa Yayınları.
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu. (2005, 15, 7). Resmî Gazete. <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni- Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev.). Eğiten Kitap.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(11), 33-41.
- Çeçen, A. (2020). *İnsan hakları*. Astana Yayınları.
- Çetinkaya, Ş. (2017). Gelir dağılımı adaletinin ve ekonomik büyüme ile ilişkisi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Dilber, F. (2014). Kitle iletişim araçları ve suç olgusu. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(3), 60-66.
- Durmuş, M., & Okanlı, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ile psikolojik dayanıklılık düzeylerinin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 2(4), 177-189.

- Dursun, S., Gökçe, A., & Aytaç, S. (2020). Siber zorbalık: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *International Journal of Social Inquiry, 13*(2), 465-485.
- Erakkus, O. (2023). Lise öğrencileri üzerinde emek piyasasındaki belirsizliklerin öğretmen görüşlerine göre derinlemesine incelenmesi. *Anadolu Türk Eğitim Dergisi, 5*(2), 140-161.
- Erdamar, G. (2011). Yaşam boyu öğrenme. Ö. Demirel (Ed.) *Eğitimde yeni yönelimler içinde* (ss. 219-237), Pegem Akademi Yayınları.
- Gaebel, M., & Zhang, T. (2018). *Trends 2018 Learning and teaching in the European Higher Education Area*. European University Association.
- Girgin, B. Ç., Bozgeyikli, H., & Kesici, Ş. (2018). Gençlerin psikolojik ihtiyaçları nelerdir? *OPUS International Journal of Society Researches, Youth Researches Special Issue, 11-26*.
<https://doi.org/10.26466/opus.395945>
- Gökler, R., & Atamtürk, E. (2021). Ebeveynlik rollerindeki değişim. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi, 2*(2), 151-177.
- Kacur, M., & Atak, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin sorun alanları ve sorunlarla baş etme yolları: Erciyes Üniversitesi örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1*(31), 273-297.
- Kılıç, S. (2013). Örneklem yöntemleri. *Journal of Mood Disorders, 3*(1), 44-46.
<https://doi.org/10.5455/jmood.20130325011730>
- Köksal, B., & Topkaya, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin yaşadığı sorunlar ve sorun alanlarının depresyon, anksiyete ve stresle ilişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 19*(2), 926-949.
- Köser, D. B., & Mercanlıoğlu, Ç. (2010). Akademik danışmanlık hizmetinin önemi ve Türkiye'deki üniversitelerde akademik danışmanlık hizmetinin değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2*(2), 27-36.
- Lassnigg, L. (2005). *Lifelong learning, school to work and labour market transitions*. SISWO/Social Policy Research.
- Mahiroğulları, A. (2016). *Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımını etkileyen faktörlerin belirlenmesi*. {Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi}. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.
- Musayev, İ., & Akcan, H. K. (2022). Yüksek din öğrenimi gören öğrencilerin iş bulma kaygısı: Hakkâri Üniversitesi İlahiyat Fakültesi örneği. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 13*, 47-66.
<https://doi.org/10.53112/tudear.993542>
- Musayev, İ. (2014). Ortaokul öğrencilerinin olumlu ve olumsuz davranışlara ilişkin görüşleri. *Akademik*

Erakkuş, Ö. (2024). *Yükseköğretim öğrencilerinin bilgi edinme, destek ve danışmanlık ihtiyaçları: Gümüşhane ve Bayburt üniversiteleri örneği*

Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (46), 1-12.

- Özaslan, O. M., & Özmen, Ş. C. (2019). Gençlerin yaşam kalitesini arttıramama nedenleri üzerine bir çalışma. *Sosyal Hizmet Sempozyumu: Evrensel Değerler Işığında Sosyal Hizmet Uygulamalarında Çağı Yakalamak. Bildiri Kitabı*, Ankara.
- Özkan, S., & Yılmaz, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları (Bandırma Örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 5(13)*, 153-171.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Pegem Akademi.
- Polat, Ş., & Özdemir, M. (2017). İş özellikleri, iş-yaşam dengesi ve meslekten ayrılma niyeti arasındaki ilişkilerin aday öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(7)*, 343-360.
- Sarıtuğ, B. (2018). Popüler kültürün gençlerdeki değer algısına etkisi ile ilgili bir durum tespiti. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(2)*, 213-230.
- Serpil, H. (2022). Yükseköğretimin metalaşması ve çalışma hayatının dönüşümü. O. Dünder (Ed.), *Çalışma Kavramına Sosyolojik Bakış* içinde (ss. 107-122). Kriter Yayınevi.
- Sılay, N. (2010). *Yükseköğretimde karakter eğitiminin incelenmesi*. (Tez No. 261976) [Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.
- Sigelman, C. K., De George, L., Cunial, K., & Rider, E. A. (2018). *Life span human development*. Cengage AU.
- Şengül, M., & Serpil, H. (2018). Türkiye'de ve dünyada ortak ve çift diploma programları: Güncel durum ve öneriler. *Yükseköğretim Dergisi, 8(1)*, 78-89.
- Tekin, H. H. (2019). Engelli üniversite öğrencilerinin eğitim yaşamındaki sorunları: Konya örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(2)*, 1531-1548.
- World Health Organization (WHO). (2022). WHO remains firmly committed to the principles set out in the preamble to the Constitution. <https://www.who.int/about/governance/constitution>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2013). *Case study research: Design and methods*. Sage Publications.
- YÖK (1981). 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu. Resmî Gazete. <https://resmigazete.gov.tr/arsiv/17506.pdf>
- Zengin, O., & Altındağ, Ö. (2016). Bir insan hakları mesleği olarak sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi, 27(1)*, 179-190.